Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FSV UCM
Kód predmetu	UPVVS/VES/BcD/061/26
Názov predmetu	Teórie ideológií a ich implikácie pre celospoločenskú a politickú realitu
Rozsah	2P
Počet kreditov	3
Vyučujúci	Prof. PhDr. Marcela Gbúrová, CSc. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Aktívna účasť na prednáškach (maximálne 2 absencie). V priebehu semestra študent preukazuje aktívnu účasť na diskusii počas analýzy načítaných textov a zapojenie sa do realizovaných aktivít a náčrtov problémov spojených s témou prednášok. Na konci kurzu študent prezentuje získané vedomosti formou ústnej skúšky - prezentácia konkrétneho ideologického smeru.
Pre úspešné absolvovanie predmetu musí študent získať z oboch častí minimálne 56 %.

Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %):
A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

Výsledky vzdelávania:
Študent po absolvovaní predmetu získa tieto vedomosti, zručnosti, kompetencie:

Vedomosti:
porozumie chápaniu ideológií z pohľadu súčasných najvýznamnejších teoretikov v tejto oblasti
porozumie súčasným pozíciám ideologických smerov
získa poznatky o komplikovanom vzťahu medzi jednotlivými ideológiami v súčasnom svete
nadobudne prehľad o súčasných ideologických štiepnych líniách a ich povahe
pochopí opodstatnenosť ideologického zadefinovania sa jednotlivých politických subjektov v súčasnosti

Zručnosti:
dokáže analyzovať ideologické východiská politických subjektov a ich programových dokumentov
je schopný identifikovať ideologické prvky v politickom diskurze, mediálnych výstupoch a verejných prejavoch
vie komparovať jednotlivé ideologické smery a kriticky posúdiť ich teoretické východiská a praktické dôsledky
dokáže aplikovať teoretické koncepty ideológie na analýzu aktuálnych spoločenských a politických javov
je schopný formulovať argumentačne podložené stanovisko k ideologickým konfliktom v súčasnej politike

Profesijné kompetencie:

vie interpretovať ideologické pozície politických aktérov v kontexte tvorby verejných politík
dokáže kriticky reflektovať ideologické rámce rozhodovacích procesov vo verejnej správe a politike
je pripravený analyzovať ideologické dimenzie politických konfliktov na národnej aj medzinárodnej úrovni
disponuje schopnosťou odborného hodnotenia ideologických trendov a ich dopadov na celospoločenskú realitu
vie odborne diskutovať o ideologických otázkach v akademickom aj profesionálnom prostredí

Prenositeľné kompetencie:
rozvinuté analytické a kritické myslenie
schopnosť práce s odbornou literatúrou a teoretickými textami
argumentačné a interpretačné schopnosti
schopnosť konceptualizovať komplexné spoločenské javy
formulovanie kultivovaného a odborného písomného aj ústneho prejavu
schopnosť viesť odbornú diskusiu a obhajovať vlastné stanoviská
samostatná práca s informáciami a ich systematické vyhodnocovanie

Stručná osnova predmetu

1. Definície ideológií, pôvod politických ideológií a ich základné chápanie v rámci politického spektra.
2. Historický vývoj ideológií a ich chápania.
3. Univerzalizácia ideológií
4. Povaha hegemónnej ideológie
5. Medzinárodné vzťahy v ideologickom kontexte
6. Ideológie v postmodernej dobe
7. Ideológia v jazyku a jazyk v ideológii
8. Vývoj a perspektívy súčasných ideologických smerov
9. Ideológie a problematika populizmu
10. Radikálne a krajné ideologické smery
11. Problematika postideológie
12. Psychoanalytické a filozofické pohľady na politické ideológie

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): výberový predmet, prednáška/seminár
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 2/0 týždenne
Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

Odporúčaná literatúra:

• BAUMAN, Zygmunt. Individualizovaná společnost. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 802041195X.
• BAUMAN, Zygmunt. Úvahy o post moderní době. Vyd. 2. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. ISBN 8086429113.
• BROŽÍK, Vladimír. O hodnotách a ľuďoch. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2006. ISBN 8080509581
• CANGUILHEM, Georges. Ideológia a racionalita v dejinách vied o živote: nové štúdie o dejinách a filozofii vied. Trnava: Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2015. ISBN 9788080828349.
• DEBORD, Guy. Společnost spektáklu. Praha: Intu, 2007. ISBN 9788090335554.
• FREEDEN, M. 2006. Ideology and political theory. In Journal of Political Ideologies. [online]. 2006, vol. 11, no. 1, [cit. 2026-23-2]. Dostupné na internete: https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13569310500395834
• FUKUYAMA F. The End of History and the Last Man. New York: Maxwell Macmillan Canada, Inc. 1992. ISBN

0-02-910975-2.
• GIDDENS, Anthony a MACHONIN, Pavel. Třetí cesta: obnova sociální demokracie. Praha: Mladá fronta, 2001. ISBN 8020409068.
• GIDDENS, Anthony. Třetí cesta a její kritici. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 8020412085.
• HEYWOOD, Andrew. Politické ideologie. 4. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 9788073801303.
• JENKINS. R. 2004. Social identity. London: Routledge. ISBN 0-203-46335-8.
• JOST, J. T. 2006. In The End of the End of Ideology. American Psychologist, [online]. 2006, vol. 61, no. 7, [cit. 2026-23-2]. Dostupné na internete: https://sites.stat.columbia.edu/gelman/stuff_for_blog/jost.pdf
• KOVÁČIK, Branislav. Moderné teórie demokracie: kritická analýza vybraných modelov. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2009. ISBN 9788080838461.
• LE BON, Gustave. Psychologie davu. Praha: Portál, 2016. ISBN 9788026210283.
• MANNHEIM K. 1934. Ideology and utopia, An introduction to the sociology of knowledge, New York: Harcourt, Brace and Company. ISBN 0156439557.
• TAKÁČ, Peter. Žižek a tí druhí: ideológia v postideologickej dobe. [Košice]: Horská lucerna, 2023. ISBN 9788097440565.
• ŽIŽEK, Slavoj a HAUSER, Michael. Humanismus nestačí. Praha: Filosofia, 2008. ISBN 9788070072837.
• ŽIŽEK, Slavoj. Mluvil tu někdo o totalitarismu? Praha: Tranzit, 2007. ISBN 9788090345287.
• ŽIŽEK, Slavoj. Nepolapitelný subjekt: chybějící střed politické ontologie. Chomutov: L. Marek, 2007. ISBN 9788087127025.
• ŽIŽEK, Slavoj. Požadujme nemožné. Olomouc: Broken Books, 2014. ISBN 9788090530942.
• WALLERSTEIN, Immanuel Maurice. Evropský univerzalismus: rétorika moci. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. ISBN 9788086429816.

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

: časová záťaž študenta: 90 hodín, z toho:
Prezenčné (P, S): 24/P, 0/S
Samoštúdium: 66 hodín